

KORT OM...

Serbien och Montenegro

Sedan euforin efter Milosevic-regimens fall 2000 hade lagt sig saktade reformarbetet av. Under senare tid har reformerna åter tagit fart och landet har inlett samtal med EU om framtida medlemskap. De stora utmaningarna för närvarande är Kosovos status och Montenegros förestående folkomröstning om självständighet. Det svenska utvecklings-samarbetet med Serbien och Montenegro stödjer reformer som bidrar till demokratiseringsprocessen och landets närmande till EU.

Varför ger Sverige stöd till Serbien och Montenegro?

Statsförbundet Serbien och Montenegro bär på ett tungt arv från det gamla, kommunistiska systemet och såren från krigen under 1990-talet är ännu inte läkta. När Slobodan Milosevic tvingades bort hösten 2000 tog reformarbetet fart och under några år tycktes det som om Serbien skulle utvecklas till en stabil demokrati. Men mordet 2003 på premiärminister Zoran Djindjic ledde till att reformprocessen nära nog avstannade. Den politiska splittringen mellan nationalistiska krafter och den del av befolkningen som vill modernisera landet och anpassa det till EU har haft en förlamande inverkan på landet. Det utbredda missnöjet med utvecklingen har bland annat lett till mycket lågt valdeltagande i de senaste presidentvalen.

Några av de stora utmaningarna inför framtiden är Kosovos och Montenegros status. Kosovo är formellt en del av Serbien men styrs i praktiken av FN. Under 2006 kommer provinsens status att diskuteras. Kosovoalbanerna kräver total självständighet medan

Belgrad föreslår »mer än autonomi men mindre än självständighet«. En annan utmaning är de hundratusentals internflyktingar som sedan krigens lever under svåra villkor i landet.

Under senare år har Serbien och Montenegro upplevt en ekonomisk tillväxt på cirka fyra procent per år och BNP per capita ligger nu på cirka 2 500 USD. Samtidigt uppskattas tio procent av befolkningen leva i fattigdom, 20–30 procent är arbetslösa och korruptionen är mycket utbredd. Etniska spänningar märks fortfarande i södra Serbien där andelen albaner är stor. Åratal av nedsmutsning, krig och bombningar har dessutom lett till svåra miljöproblem.

Hur länge har Sverige gett stöd till Serbien och Montenegro?

Sverige gav under 1990-talet humanitärt stöd till Serbien och Montenegro. Efter 2000 övergick det humanitära stödet i ett långsiktigt utvecklingssamarbete.

Vad gör Sida i Serbien och Montenegro?

I dag sker det svenska utvecklingssamarbetet i allt större utsträckning genom

samverkan mellan Sverige och olika ministerier och myndigheter i Serbien och Montenegro. Insatserna är inriktade på att stödja reformer som bidrar till att landet ekonomiskt och politiskt anpassar sig till EU. De huvudsakliga områdena är demokrati och god samhällsstyrning, respekt för mänskliga rättigheter, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och hållbart utnyttjande av miljön.

Demokrati och god samhällsstyrning

Den serbiska regeringen har antagit en strategi för hur den offentliga förvaltningen ska moderniseras och demokratiseras. Syftet är att minska risken för korruption och öka administrationens effektivitet.

Sida stödjer det ministerium som samordnar det internationella biståndet. I ett samarbetsprojekt mellan Statistiska centralbyrån (SCB) och dess serbiska motsvarighet anpassas landets statistik till EU:s krav och ger bland annat myndigheterna en möjlighet att bevaka fattigdomsutvecklingen i landet.

Reformer inom det rättsliga området är avgörande för framtiden. Sida har deltagit i inrättandet av ett juridiskt utbildningscenter och stödjer en modernisering av behandlingen av ungdomsbrottslingar, liksom en omfattande reformering av den serbiska polisen. Andra svenska insatser handlar om att hjälpa till att utarbeta en nationell policy mot korruption och utbilda regeringstjänstemän i hur man ska motverka korruption.

I södra Serbien bidrar Sida till att

öka de lokala myndigheternas kapacitet, stimulera den ekonomiska återhämtningen och till att förbättra relationerna mellan etniska albaner och serber.

Respekt för de mänskliga rättigheterna

De svenska insatserna inom detta område är framför allt inriktade på stöd till minoriteters, kvinnors och barns rättigheter. Bland minoriteterna ägnas romerna särskild uppmärksamhet. En annan grupp som får svenskt stöd är offer för människohandel, så kallad trafficking.

Sverige har bidragit till en omfattande kampanj för att hjälpa flyktingar att återvända till sina hem i Kroatien och Bosnien där Sida finansierar stora återuppbyggnadsprogram för flyktingar. En ombudsmannafunktion håller på att inrättas med hjälp av stöd från Sida. Dess främsta uppgift blir att tillvarata utsatta gruppers rättigheter.

Jämställdhet

Det finns fortfarande stora brister när det gäller jämställdhet mellan könen i Serbien och Montenegro och den politiska viljan att stärka kvinnors ställning saknas. Genom Kvinna till

Kvinna stödjer Sida olika kvinnoorganisationer och i Montenegro öppnades nyligen en byrå för jämställdhet.

Ekonomisk tillväxt

Politisk stabilitet och demokratisk samhällsstyrning är förutsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt i Serbien och Montenegro. Instabilitet är det främsta hindret för såväl inhemska som utländska investeringar. Sverige har bland annat stött privatiseringen av statsägda banker och bidragit till att undanröja administrativa hinder för utländska investeringar.

Sida bidrar på olika sätt till att förbättra företagsklimatet för små och medelstora företag, bland annat genom att stödja organisationer som beviljar mikrokrediter.

Start-programmet (tidigare Start-Öst), hjälper svenska företag att få till stånd ett samarbete med små och medelstora serbiska och montenegrinska företag för att dessa ska utvecklas.

Hållbart utnyttjande av

naturresurserna och omsorg om miljön

Sida stödjer uppbyggnad av miljömyndigheter och av kommunernas lokala

handlingsprogram för miljö. Sverige hjälper också Serbien och Montenegro att uppfylla internationella avtal och åtaganden om utsläppsminskningar, avfallshantering, vatten och avlopp. Ett projekt syftar till att skapa en nationell strategi för hållbar utveckling. Ett annat till att minska utsläpp från jordbruket till Donau och att stödja miljöorganisationer.

Svenska vägverket samarbetar med sin serbiska motsvarighet när det gäller trafiksäkerhet, vägunderhåll och miljöpåverkan. Programmet är kopplat till ett Världsbankslån för att reparera och förbättra det serbiska vägnätet.

Sida arbetar även med insatser för fjärrvärme, järnvägar och eldistribution. Förutom projekt i södra Serbien går numera stödet framför allt till uppbyggnad av institutioner. Sida finansierar utvecklingen av ett revisionssystem för det serbiska elbolaget. Ett twinning-projekt mellan Svenska Kraftnät och dess serbiska motsvarighet är ett sätt att föra över svensk kunskap på området.

BASFAKTA

Yta, km ²	102 350
Huvudstad	Belgrad
Befolkning 2004, miljoner	11
Förväntad befolkning 2015, miljoner	**
Befolkningstillväxt (procent)	**
BNP/invånare (USD ppp* 2004)	**
BNP/tillväxt, genomsnitt 1990–2004	**
Det sammanlagda biståndet från alla länder i miljoner USD, 2004	**
Det sammanlagda biståndets andel av BNP, 2004 (procent)	**
Läskunnighet (procent)	96,4
Förväntad livslängd (år)	73,2
Andel med tillgång till adekvat sanitet (procent)	**
Andel med tillgång till rent vatten	93
Andel som lever med hiv/aids i åldersgruppen 15–49 år (procent)	0,2
Rankning i Human Development Report (av totalt 177 länder)	ej rankad
(Sverige)	5:e)

Källor: Sidas årsredovisning 2006
Human Development Report 2005
FN:s ekonomiska kommission för Europa

SAMARBETET I SIFFROR

Sidas utvecklingssamarbete med Serbien och Montenegro 2006

Kostnader, SEK

Hälsa	4 734 000
Utbildning	7 514 000
Forskning	0
Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	154 823 000
Konflikthantering, fred och säkerhet	4 960 000
Humanitärt bistånd	6 012 000
Infrastruktur	60 036 000
Handel, näringsliv och finansiella system	22 214 000
Naturresurser och miljö	28 984 000
Budgetstöd för fattigdomsbekämpning	0
Övrigt	10 797 000
Totalt	300 075 000
Kosovo***	99 047 000
Serbien	105 459 000
Montenegro	17 311 000
Landet i övrigt	78 259 000

37 personer från Serbien och Montenegro deltog i Sidas internationella kurser 2006

** Uppgift saknas

*** Kosovo strys sedan 1999 under ett FN-mandat.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Valhallavägen 199
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
www.sida.se, sida@sida.se